

Per Engström
Beredskapsenheten
010-2236358

Försvarsdepartementet
Rättssekretariatet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – Slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret (Fö2019/00661/RS) SOU 2019:34

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad remiss. Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att det är bra att totalförsvarets behov och intressen stärks i lagstiftningen, såväl vad gäller fysisk planering som avseende hanteringen av totalförsvarsviktiga fastigheter och anläggningar med mera. Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till kommitténs förslag som kommer att ge staten utökade möjligheter att tillvarata totalförsvarets intressen och som klargör att även kommuner och landsting måste beakta totalförsvarets krav i sina verksamheter.

Länsstyrelsen anser vidare att kommuner och landsting ska ha en skyldighet att samråda med Länsstyrelsen i frågor som rör totalförsvaret, och att skrivningen ”vid behov” i kommitténs förslag till författningstext utgår eftersom det annars innebär en otydlighet och öppnar upp alltför mycket för tolkning.

Om lagstiftaren väljer att införa ett system med fyra granskningsmyndigheter enligt kommitténs förslag är det Länsstyrelsens uppfattning att det i författningstexten ska införas ett uttryckligt krav på att granskningsmyndigheten även ska vara skyldig att samråda med geografiskt berörd länsstyrelse, utöver Försvarsmakten och Säkerhetspolisen.

Vad gäller utredningens förslag om förändringar i kapitel 3 och 11 i plan- och bygglagen (2010:900) anser Länsstyrelsen att konsekvenserna för planeringssystemet bör utredas ytterligare innan de blir verklighet, då lagändringen annars innebär en otydlig planeringsförutsättning vid tillämpningen av regelverket.

Yttrande avseende kommitténs förslag

Länsstyrelsen avger följande yttrande.

Ett statligt kontrollsystem med möjlighet för staten att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser och upplåtelser av utpekad egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret

Länsstyrelsen konstaterar att behovet av ett statligt kontrollsystem inom detta område under senare år belysts genom händelserna kopplade till hamnarna i Slite och Karlshamn, där gränsen mellan det kommunala självstyret och statens ansvar för Sveriges säkerhetspolitik ställdes på sin spets. För att skydda hamnar, flygplatser och fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret kan införandet av ett kontrollsystem vara avgörande för förmågan att upprätthålla vårt lands suveränitet. Vidare gynnar införandet av ett regelverk uppbyggnaden av det civila försvaret och ett förbättrat skydd för befolkningen, då viktiga skyddade anläggningar kan säkerställas.

Länsstyrelsen ser det dock som en nödvändighet att det i 2 kap. 5 § första stycket i den nya lagen läggs in ett explicit krav på att utsedd granskningsmyndighet alltid ska inhämta synpunkter från den länsstyrelse som är geografiskt områdesansvarig för det område där det aktuella objektet är beläget. Det är enligt Länsstyrelsens uppfattning inte tillräckligt med den föreslagna skrivningen ”Granskningsmyndigheten ska i den utsträckning det behövs inhämta synpunkter från Försvarmakten, Säkerhetspolisen och andra berörda myndigheter”.

Skälen för detta är följande.

- Den geografiskt ansvariga länsstyrelsen har, som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet, både en skyldighet och ett behov av att ha en helhetsbild av totalförsvarsanknutna frågor inom sitt geografiska område.
- Den geografiskt ansvariga länsstyrelsen kan ha kunskap om objekten som är av väsentligt intresse för totalförsvaret som inte är känd för granskningsmyndigheten.

Med ovanstående förbehåll tillstyrker Länsstyrelsen utredningens förslag i denna del.

Avsnitt 6 - En generell skyldighet i lag för kommuner och landsting att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet

För att tydliggöra kommuners och landstings skyldighet att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet föreslår kommittén att det införs en generell bestämmelse om detta i lag, antingen i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap (LEH) eller i kommunallagen (2017:725).

Enligt författningsförslaget åläggs kommuner och landsting - utöver det ovan sagda även att ”vid behov samråda med berörd statlig myndighet i frågor av betydelse för totalförsvaret.” Uttrycket ”vid behov” lämnar dock enligt Länsstyrelsens uppfattning alltför stort utrymme för tolkning och motverkar därmed syftet med lagändringen. Länsstyrelsen menar därför att ”vid behov” bör utgå ur författningstexten och att samrådsskyldighet (med Länsstyrelsen) i frågor som rör totalförsvaret alltid ska föreligga. Länsstyrelsen menar vidare att det mest naturliga sammanhanget att infoga en sådan bestämmelse i vore i LEH.

Med ovanstående förbehåll tillstyrker Länsstyrelsen utredningens förslag även i denna del.

Avsnitt 7 - Staten ska genom länsstyrelsen ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om förändringarna i kapitel 3 och 11 i plan- och bygglagen men har följande kommentarer. Förslagets konsekvenser för planeringssystemet bör utredas mer då tillägget i lagen riskerar att utgöra en otydlig planeringsförutsättning, eftersom det saknas vägledning kring i vilka situationer ett planärende kan anses ”påtagligt motverka totalförsvarets intressen på annat sätt än genom att riksintresse inte tillgodoses”. Länsstyrelsen anser att det kan finnas anledning att överväga att utöka innehållet/utrymmet för riksintresset för totalförsvaret istället för att ge totalförsvaret som allmänt intresse en särställning.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har landshövding Helena Jonsson beslutat och beredskapshandläggare Per Engström varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även beredskapsdirektör Fredric Jonsson, rättschef Anna Adholmer, samhällsplanerare Elin Bornvall och beredskapshandläggare Christian Fransson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.